בסוד שיח

שאול שיף

"קשר רבני"

(דיון, ליבון ודו־שיח בין רבנים מהציונות הדתית)

בימים אלה יצא לאור גיליון מספר 12 של הדו־שבר עון "קשר רבני", שעניינו דיון, ליבון ודו־שיח בין רבנים מהציונות הדתית. מדובר בקשר באמצעות המחשב בין רבנים, ותכליתו לאפשר דיון פנימי של רבנים בכל נושא המעסיק אותם וזלת עניני הלכה, שלגביה כל אחד עשה ועושה לו רב.

כ־220 רבנים(!) משתתפים במיזם היקר הזה והם באים מכל החוגים המרכיבים את הציונות הדתית.

אבי הדעיון הוא ראש המכון לחינוך ומנהג במכללת אורות, יונה גודמן. הוא העלה אותו בפני רבני "צוהר" וה־ללו הסכימו ליטול על עצמם את הפקת הפרוייקט. גודמן משמש כעורך הדו שבועון.

אומר גודמן: "חלק גדול מהרבנים פועלים מתוך בדידות גדולה גם בישראל וגם בוא־ל. לא רק בדידות בתוך הקהילה אלא גם תוך נתק מסויים מרבנים אחרים. נתק זה מונע מפגשים והתייעצויות עם עמיתים. סיבת הנתק: עומס עבודה וריתוק טכני ועוד שלל סיבות."

הפורום מופעל באמצעות e–mail ולא דרך האינטרנט. חלק מהרבנים משתמשים ב"אי מייל" אך לא מעוניינים להשתמש ישירות באינטרנט, וגם משום הנוחות הרבה של שימוש ב"אי מייל" לדיונים סימולטניים.

באשר עולה שאלה לדיון יכולים בו ומנית להתייחס אליה כמה רבנים בעלי ניסיון בתחום הנדון כשעורכים לידם מחנכים במידה השאלה היא בתחום החינוך.

נתבקשתי שלא להזכיר את שמות הרבנים המעורבים בפרוייקט החשוב הזה ובוודאי לא את שמות הרבנים שפנו להתייעצות, אבל ייאמר כי למעשה הכל פתוח לדיון "בקשר רבני". כך, למשל, שואל אחד הרבנים: "קהילתנו שוכנת בצפון ומונה כמעט 200 משפחות דתיות ותורניות כ"י. בקהילה ישנה קבוצת בנים מכיתת ד'־ו שגודמת לנו כאב ראש לא קטן. קרוב לשליש מהיל־דים מעשנים סיגריות (חלק מעשנים לעתים חלק לע־תים נדירות). הרבר כולל פריצה לחנות לצורך השגת סיגריות. זאת, יחד עם השתתת רכוש, חרצפה, אלימות (לא־קשה), גניבה ממקרר ציבורי ועוד. חלק מהמקרים מתרחשים בשעות הצהרים בשבת, עקב בטלה, ושעמום. קיימת אצלם מנהיגות שלילית של מספר ילדים מכיתה ו' שמנהיגים את החבורה. יצריין שלצורך פריצה לחנות נעזרו "הגדולים" בילדים צעירים מכיתה ב'. היה גם ער־שון בשבת, אם כי לא בממדים גדולים. הבעייה קיימת עם שיכבה זו כבר מספר שנים בצורה זו או אחרת. לאחרונה היא מתעצמת ויש לנו מקבץ מקרים מהשבועיים האחרו־נים".

התשובה למקרה הנ"ל תניע ממספר רבנים ומחנכים והדב המתלבט יוכל לבחור בין כמה תשובות או בין שי־לוב של תשובות.

במקביל לגיליונות "קשר רבני", צוהרי הרבנים הביאו לפיתוח שני כלים נוספים: "עת לעשות" – גיליון קצר ובו פנייה הדשה של רב שנשלחת באופן מיידי לשאר הר־בנים, מבלי להמתין להופעת הגיליון הבא. השני: "מה שקורה" – בקשה של רבנים שונים לפרסם מידע על פעי־לויות או מוצרים המיועדים לרבנים, הביאה להשקתו של גיליון ייחודי המהווה מעין לוח מודעות של רבנים, המפ־רסם מידע הקשור ישירות לרבנים, והנעשה ללא כוונת רווח, או בהנחה מסריימה לרבנים.

בין השאלות העומדים לדיון בגיליון 12 של "קשר רב־ני": האם חילול־שבת הוא קו אדום חינוכי? חשוב לציין כי רבנים בעלי ותק רב וידידי־שם נוטלים חלק ב"קשר רב־ני".

חידוש הסמיכה

"בחסדי המשיב שופטים כבראשונה וכסאות למשפט, כסימנא טבא ונהודא מעליא, הננו להזמין את כבודו למ־עמד אסיפה מכוננת של הסמוכים". כך נכתב בהזמנה לאירוע הסטודי של חידוש הסמיכה שנערך בבית קפלן בירושלים בט"ו באב. על ההזמנה חתומים הרב דוב לבנ־ני, הרב יצי באב"ד ותיב צבי עירון.

מסתבר, שלמרות ההתנגדות המפורסת של זקני הרב־נים מכל החוגים לעצם הדעיון, התכנסו בבית קפלן כ־80 רבנים. על רובם מקובל הדעיון שיש לחדש את הסנהדרין וכי אין שום עיכוב הלכתי לעשות זאת. יחומי חידוש הס־מיכה טוענים בעקשנות כי רבנים חשובים ביותר נתנו בידיכתם לצוה זה אולם חזרו בהם בשלב כלשהו.

מעניין יהיה לעקוב לאיזה כיוון יתפתח החלום הזה, שקודש בקבלת עול מלכות־שמים ובתקיעה בחצוצרת המקדש.

ומה באמת עומד מאחורי ההתארגנות הזאת של הס־מוכים?

"הרבנים הסמוכים יהיו משוחררים מעריצות השלטון החילוני. הם יאמרו אמירות ברורות בקולה של תורת משה: אמירות הלכתיות יהודיות כאשר הן לא ייאמרו עלידי אותם הרבנים הכפופים לעולם של הפוליט־קאים". אבי דיכטר לעיונך.

"מלאכים ושרפים ירעדו ממנו"

בט"ו תמוז חל יום ההילולא של הגה"ק רבי אריה לייבוש מטארניגראד זי"ע, הוא אביו של בעל "דברי חיים" מצאנז זצוק"ל. כיצד זכה רבי אריה לייבוש הלברשטאט לבן קדוש ונורא זהמ"

"בערך בשנת תק"ל נולד רבי אריה לייבוש, לאביו הגאון רבי שמחה, בנו של הגאון רבי משה, אבד"ק סאטניב, מגזע רש"י, בעלי התוס', הגאונים, ול־מעלה בקודש עד דוד מלך ישראל ע"ה.

בהגיעו לפירקו נשא את הרבנית הצדקת מרת מרים ע"ה, בתו של הגאון רבי דוד מטארניגראד. גם הרבנית משושלת צדיקים נשגבים למעלה בקר־רש.

רבי אריה לייבוש נשאר לדור לאחר תתונתו סמוך לשולחן חותנו בטאר־ניגראד, אולם שב לבראדי מזמן לזמן.

בעי"ר טארניגראד נולדו לרבי אריה לייבוש שני בניו: הגה"ק רבי משה יוסף מזבארוב זי"ע, ומרן ה"דברי חיים" זי"ע.

באיזה זכות זכה רבי אריה לייבוש להוליד בן קדוש ונורא זהמ" – על כך מספרים חסידים: רבי אריה לייבוש היה נוהג לבקר מפעם לפעם אצל הרה"ק רבי אברהם משה מפשעוורסק זי"ע, בעל הספר הקדוש "אור פני משה", וזאת על אף שעדיין לא נמנה על עדת החסידים. באחת מנסיעותיו של רבי אריה לייבוש לצורך מסחרו בשוק ראנציג, נכנס כהרגלו אל הרה"ק מפשע־ורסק ובהכנסו הבחין שהרה"ק שקוע בראגה עמוקה. שאל רבי אריה ליי־בוש את הרה"ק לסיבת הדבר, ויאמר לו הרה"ק כי יש לו שתי בנות שהגיעו לפירקן, האחת כבר משודכת, אלא שבירו אין אף פרוטה להוצאות הנישואין, כי עניות גדולה שוררת בביתו. שאל רבי אריה לייבוש לאיזה סכום הוא זקוק, והרה"ק מפשעוורסק שלח לקרוא לרבנית ולברר אצלה, והיא נקבה בסכום של שלש מאות רענרלאך. הוציא רבי אריה לייבוש על אתר את אר־נקו הנייח על השולחן את כל הסכום במלואו. משראה שעדיין לא נתישבר רעתו של הרה"ק מפשעוורסק, חזר ושאל מה עוד מעיק על לבו עתה. השיח בפניו הרה"ק את דאגתו על הבת השניה שיש לו. הוסיף רבי אריה לייבוש ונתן עוד שלש מאות רענרלאך, ופני הצדיק זהרו. הוא פנה אל רבי אריה לייבוש ושאל: "במה אברכך?". השיבו רבי אריה לייבוש: "תנני ה' ב"ה וב"ש בכל, ואינני חסר דבר".

"אם כן" – אמר לו הרה"ק מפשעוורסק – "אברכך שתזכה להוליד בן קדוש וטהור אשר מלאכים ושרפים ירעדו מפניו, והוא יאיר את העולם בצ־דקתו וקדושתו. כל העולם יהיו שמחים עמו, וגם הפמליא של מעלה, וגם הכביכול בעצמו יהיו שמחים עמו".

באותה תקופה אמרי על רבי אריה לייבוש, שרואים שהוא סותר פיקח, כי הוא הרי עשה מקח טוב...

הרבנית מרים היתה בת יחידה להוריה החשובים, מהנגידים ושיעי העם. עקב כך ירשו הם את כל הרכוש העצום שהותירו אחריהם. לצורך פרנסת המשפחה עסק רבי אריה לייבוש במסחר בהיקף נרחב, אך עם זאת לא פסק פומיה מגרסיה וישב על התורה ועל העבודה.

שנה אחת, בתקופה בה שהה רבי אריה לייבוש בקראקי, אירעה שם צרה גדולה ואיומה. שריפה אדירה נפלה באחד הבתים ומשם התפשטה האש במהירות, וכל בתי העיר היו למאכולת בפני להבות האש שכילו הכל תוך זמן קצר. גם כיתו של רבי אריה לייבוש ניצוץ מן השריפה וישרוף כליל.

מספרים שכמה מתושבי העיר הבחינו ברבי אריה לייבוש, כי תחת לב־כות את בר גורלו על שריפת ביתו ונכסיו, הרימו שש ישמח, רוקד ומפזז מתוך רוב שמחה. תמהו האנשים וחשבו שמא נשתבשה דעתו מרוב צער וי־גון, ושאלוהו לפשר מעשיו. ענה להם רבי אריה לייבוש: "אני שמח וטוב לב ומודה להשי"ת על שעשני ישראל ולא עשני גוי. כי תארו לעצמכם את כאבם של הגויים בעת כזאת, שלא די שנשרף ונאבד כל רכושם, מאברים הם גם את אלילם הנמצא בתוך ביתם, ואילו אנכי, אלקי השמים והארץ, ח־וקים לעולם, וע"י אניל ואשמתי".

כאן יש לציין, שעוד קודם לשריפה, לא היה רבי אריה לייבוש גביר כב־תחילה, וזאת מפני ידו שהיתה פתוחה לכל. ביד רחבה היה מפזר סכומים אדירים ועצומים לכל צרכי צדקה – הכנסת כלה, פדיון שבויים, גמילות חס־דים ועוד. באותה תקופה רצה איזה גביר ממכריו לתת לו במתנה חמש מאות רענדליך. סירב רבי אריה לייבוש לקבל, ואמר: "כתיב (איכה ב, א) 'איכה השליך משמים ארץ תפארת ישראל', שהנפילה להיות יודד מנכסים היא כהשלכה משמים לארץ, והוו 'תפארת ישראל', כי יאה עניותא לישראל"...

ביום ט"ו תמוז, שנת תקצ"א, השיב רבי אריה לייבוש את נשמתו הטהר־רה ליוצרה, ונלמן בבית החיים הישן בפרעמיסלא. בין השאר נחרת על מצ־בתו: "הוא היה דבוק ביוצרו כל היום".

הרה"ק רבי חנה מקאלאשין זי"ע סיפר, שזקינו מבן הדברי חיים ערך פעם כוונות ויהודים בי רצה לראות את מקום אביו בעולם העליון, ולא עלתה בידו וכמעט שכבר נתייאש, ועֹרך עוד יחודים עד שמצאו בגן ערן העליון במקום נבוה, והיה זה חידוש בעיניו, כי אף שלא היה קטלא קניא, אך לפי היחודים שערך היה זה מקום נעלה ביותר, ויאמר לו אביו: "מה הנך מתפלא על מקומי, הרי מיד בקדיש הראשון שאמרת הביאו אותי למקום זה!"

על פי נוסח אחר חיפש מרן הדברי חיים את אביו במקום גבוה ולא מצאו, והיה לו חלישות הדעת שמסתמא הוא במקום נמוך יותר, והלך יחד עם הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע וחיפשו יחד עד שמצאו אותו במקום גבוה. והיה למרן הדברי חיים חלישות הדעת על שחשב את אביו שהוא במקום נמוך יותר, ועל כך אמר לו אביו שנתעלה ע"י הקדיש הראשון שאמר."

(מתוך "צאנז" – בטאון חסידי צאנז)

schiffs@013.net.il

הטרדה מינית באולם ההרצאות

והמעשה שהיה כך היה:

אל הדוד נבנטה סטודנטית עם תולצת־בטן. המר־צה פרופ' הלל וייס (ספרות) שנשא את הדצאתו, הב־חין בחצופה, שכבראה לא הובא לידיעתה ולשכמותה מי בבוקר ייסד את אוניבדסיטת "בר־אילן" ולאיזה צודך. בפני קהל הסטודנטים והסטודנטיות הציג הפרופ' וייס שאלה פשוטה והגיונית: "כלום אין בל־בוש שכזה משום הטרדה מינית. אני כמרצה איני מסוגל להדצות מול תצוגה שכזאת, ואנא סטודנטים אימרו אם איני צודק!" סופו של הסיפור: הסטודנטית עזבה את הדוד־אולם חזדה בעבוד מספר דקות כשהיא לבושה בלבוש ראוי.

כדאי פעם להעמיד למבחן בג"ץ את סענת הסט־דה המינית כלפי אותן נשים המופיעות בלבוש לאד צנוע. לא מעט סטודנטים חילוניים הצדיקו את הס־דצה וסענו כי אכן יש לו "קיוד".